

CON ĐƯỜNG ỨNG PHÓ VỚI TÌNH TRẠNG GIÀ HÓA DÂN SỐ CỦA TRUNG QUỐC*

GS. ĐỖ BẰNG**

Bài viết khái quát những thành tựu đạt được trên con đường chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc trong thời đại mới; phân tích những thách thức chủ yếu mà Trung Quốc phải đối mặt trong hành trình mới và hướng tới sứ mệnh mới trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số trong quá trình thúc đẩy hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

1. Thời đại mới đã mở ra “con đường Trung Quốc” trong việc tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số

Kể từ Đại hội XVIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc, trên cơ sở tư tưởng Tập Cận Bình về chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc trong thời đại mới, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc đã hoạch định một đường lối chiến lược khoa học, hoàn chỉnh cho sự nghiệp của Đảng và đất nước, thúc đẩy toàn diện công cuộc phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa với hiện đại hóa kiểu Trung Quốc và tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số được nâng lên thành một chiến lược quốc gia, xóa bỏ tình trạng nghèo đói tuyệt đối của người cao tuổi

thông qua xóa đói giảm nghèo, thiết lập hệ thống an sinh xã hội với quy mô lớn nhất thế giới; từng bước cải thiện hệ thống dịch vụ chăm sóc người cao tuổi, kiên quyết thực hiện công tác phòng, chống dịch bệnh, bảo vệ tính mạng và sức khỏe của người dân, từ đó mở ra “con đường Trung Quốc” trong việc tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số. Trung Quốc nên làm thế nào để hiện thực hóa việc chăm sóc cho 270 triệu người cao tuổi? Làm thế nào để chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số trong quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc? Cách thức Trung Quốc ứng phó với tình trạng già hóa dân số là câu trả lời cho các câu hỏi nêu trên và cũng là cách Trung Quốc trả lời cho câu hỏi của thời đại, từ đó làm nổi bật “con đường Trung Quốc” và phương thức quản trị kiểu Trung Quốc.

Bối cảnh của con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc là số lượng dân số già ở quy mô khổng lồ và

* Tạp chí Nghiên cứu dân số, t.46, kỳ 6, tháng 11-2022, tr.17-22

** Trung tâm Nghiên cứu Dân số và Phát triển, Viện Lão khoa, Đại học Nhân dân Trung Quốc

nguồn dự trữ của cải xã hội ngày càng được củng cố. Trong 10 năm kể từ Đại hội XVIII của Đảng Cộng sản Trung Quốc, với tốc độ già hóa dân số tăng nhanh, số người từ 65 tuổi trở lên đã tăng từ 127 triệu người (năm 2012) lên 200 triệu người (năm 2021). Tỷ lệ dân số bước vào giai đoạn bắt đầu già hóa tăng từ 9,4% lên 14,2%. Đồng thời, nền kinh tế Trung Quốc duy trì mức tăng trưởng ổn định dài hạn với tổng sản phẩm quốc nội (GDP) tăng từ 53,9 nghìn tỷ nhân dân tệ (năm 2012) lên 114,4 nghìn tỷ nhân dân tệ (năm 2021) và GDP bình quân đầu người tăng từ 39.800 nhân dân tệ (năm 2012) lên 81.000 nhân dân tệ (năm 2021). Quy đổi sang USD, Trung Quốc đã trở thành quốc gia có thu nhập trung bình cao với GDP bình quân đầu người hơn 10.000 USD, tình trạng “già trước khi giàu” đã có bước chuyển biến căn bản.

Ưu thế lớn nhất trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc là sự lãnh đạo của Đảng. Với tinh thần quyết liệt của Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc, sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác già hóa dân số được tăng cường toàn diện, việc chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số đã trở thành chiến lược quốc gia. Trung Quốc đã xây dựng “Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm lần thứ 14 (2021-2025) và tầm nhìn đến năm 2035” với các chương cụ thể trên ba phương diện nhằm chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số, đó là: Thúc đẩy thực hiện mức sinh phù hợp, cải thiện sự phát triển của trẻ sơ sinh và trẻ nhỏ, cải thiện hệ thống dịch vụ chăm sóc người cao tuổi; ban hành

“Ý kiến về việc tăng cường công tác người cao tuổi trong thời đại mới” để định hướng cho công tác ứng phó với tình trạng già hóa dân số của đất nước trong thời đại mới; ban hành “Kế hoạch quốc gia về chủ động ứng phó với già hóa dân số trung và dài hạn” nhằm đưa ra một kế hoạch dài hạn, mang tính chiến lược và toàn diện để Trung Quốc chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số.

Nguyên tắc cơ bản trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc là lấy người dân làm trung tâm. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, Trung Quốc đã giành thắng lợi toàn diện trong cuộc chiến chống đói nghèo, xóa bỏ được tình trạng nghèo đói tuyệt đối ở người cao tuổi. Đại hội đại biểu nhân dân toàn quốc đã ba lần sửa đổi và bổ sung Luật Bảo vệ quyền và lợi ích của người cao tuổi để phù hợp với thời đại và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của người cao tuổi. Trung Quốc đã thiết lập hệ thống an sinh xã hội với quy mô lớn nhất thế giới. Trong 10 năm qua, số người tham gia bảo hiểm hưu trí cơ bản tăng từ 788 triệu người lên 1,03 tỷ người. Lương hưu cơ bản cho người lao động trong doanh nghiệp tăng 18 năm liên tục. Theo số liệu điều tra dân số quốc gia lần thứ 7, gần 2/5 nguồn sinh kế chính của người cao tuổi (năm 2020) là từ hệ thống an sinh xã hội, bao gồm: Lương hưu, trợ cấp hưu trí, trợ cấp sinh hoạt và bảo hiểm thất nghiệp, vượt tỷ lệ chủ yếu được hỗ trợ bởi các thành viên gia đình. Tỷ lệ hỗ trợ này đã phản ánh những thành tựu thực chất của Trung Quốc trong việc xây dựng hệ thống an sinh dưỡng lão. Hệ thống bảo hiểm y tế về cơ bản đã bao phủ toàn

dân. Trong 10 năm qua, số người tham gia bảo hiểm y tế cơ bản tăng từ 540 triệu người lên 1,36 tỷ người. Đề án thí điểm bảo hiểm chăm sóc dài hạn đạt kết quả tốt, đến năm 2021, số người tham gia bảo hiểm chăm sóc dài hạn tại 49 thành phố thí điểm vượt 140 triệu người, số người được hưởng quyền lợi đạt 1.087 triệu người. Hệ thống phúc lợi và hỗ trợ người cao tuổi ngày càng hoàn thiện, đến cuối năm 2021, chế độ trợ cấp người cao tuổi của Trung Quốc đạt mức bao phủ toàn diện, có 39.947 triệu người cao tuổi được hưởng các chế độ trợ cấp người cao tuổi, 14.242 triệu người cao tuổi được đưa vào diện trợ cấp sinh hoạt phí ở thành thị và nông thôn, 3,75 triệu người cao tuổi được đưa vào diện hỗ trợ và giảm nghèo đặc biệt ở thành thị và nông thôn với tất cả các phạm vi bảo hiểm đều được đảm bảo. Đảng và Chính phủ Trung Quốc kiên định nguyên tắc người dân trên hết, tính mạng trên hết, đưa người cao tuổi vào tổng thể triển khai công tác phòng, chống dịch bệnh và bảo đảm ưu tiên chữa bệnh.

Chiến lược cơ bản trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc là lồng ghép khái niệm già hóa tích cực và già hóa khỏe mạnh vào tổng thể quá trình phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời phát huy mạnh mẽ những truyền thống tốt đẹp của dân tộc Trung Quốc là hiếu thân kính lão. Trong 10 năm qua, Trung Quốc đã ban hành hơn 100 quy định và văn bản quy phạm liên quan đến người cao tuổi. Việc xây dựng hệ thống dịch vụ chăm sóc người cao tuổi đã có những bước tiến vượt bậc, từ năm 2012 đến năm 2021, Chính quyền Trung ương đã

đầu tư 35,9 tỷ nhân dân tệ để hỗ trợ xây dựng các cơ sở dịch vụ chăm sóc người cao tuổi. Số lượng các viện dưỡng lão và cơ sở chăm sóc người cao tuổi tăng từ 44.000 cơ sở với 4.165 triệu giường (năm 2012) lên 358.000 cơ sở với 8.159 triệu giường (năm 2021). Việc tăng cường hỗ trợ sức khỏe cho người cao tuổi đã giúp tuổi thọ trung bình của người dân Trung Quốc tăng từ 74,8 tuổi (năm 2010) lên 78,2 tuổi (năm 2021). Hoạt động nâng cao sức khỏe cho người cao tuổi trong “Sáng kiến Vì một Trung Quốc khỏe mạnh” đã được thúc đẩy mạnh mẽ, 15 tỉnh tiếp tục thực hiện thí điểm chương trình phòng ngừa và can thiệp bệnh tật, chứng mất trí cho người cao tuổi, đồng thời phát triển lồng ghép chăm sóc y tế và điều dưỡng. Năm 2021, Trung Quốc có 6.492 cơ sở có đầy đủ hai chứng nhận chăm sóc y tế và điều dưỡng với tổng số giường bệnh của các cơ sở đạt 1,75 triệu giường và gần 78.700 cặp hợp đồng khám chữa bệnh đã được ký kết. Công tác giáo dục quốc gia về già hóa dân số được triển khai đồng bộ nhằm thúc đẩy toàn dân học tập, tìm hiểu và tiếp thu khái niệm già hóa tích cực, già hóa khỏe mạnh. Các hoạt động “Tháng Người cao tuổi” tiếp tục được thực hiện và duy trì, không khí hiếu thảo, kính trọng người cao tuổi trong toàn xã hội càng thêm thấm thiết. Mức độ cung cấp dịch vụ giáo dục văn hóa cho người cao tuổi không ngừng được cải thiện, đến cuối năm 2019, số trường học dành cho người cao tuổi đã vượt hơn 76.000 trường, với hơn 10,88 triệu học viên; các loại hình, công trình văn hóa công cộng trên cả nước như: Bảo tàng, trung tâm văn hóa... cơ bản mở cửa miễn phí

cho người cao tuổi, các thư viện công cộng, trung tâm văn hóa có 143.000 phòng phục vụ cho người cao tuổi. Môi trường thân thiện với người cao tuổi không ngừng được tối ưu hóa, các ban, ngành đã ban hành kế hoạch nhằm giải quyết hiệu quả những khó khăn của người cao tuổi trong việc sử dụng công nghệ thông minh, giúp người cao tuổi hòa nhập tốt hơn vào xã hội số. Môi trường sống cho người cao tuổi tiếp tục được cải thiện, từ năm 2019 đến năm 2021, Trung Quốc đã cải tạo được 115.000 khu dân cư đô thị cũ, mang lại lợi ích cho hơn 20 triệu cư dân, lắp đặt 51.000 thang máy, bổ sung nhiều công trình phục vụ cộng đồng chăm sóc người cao tuổi.

2. Những thách thức Trung Quốc phải đối mặt trên hành trình tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số

Năm 2019, Trung Quốc ban hành “Kế hoạch quốc gia về chủ động ứng phó với già hóa dân số trung và dài hạn”, trong đó nêu rõ: “Già hóa dân số ảnh hưởng sâu rộng đến tất cả các lĩnh vực hoạt động kinh tế, các khía cạnh của đời sống xã hội, các mặt văn hóa, xã hội khác nhau, thậm chí cả sức mạnh tổng hợp quốc gia và năng lực cạnh tranh quốc tế, thách thức và cơ hội cùng tồn tại”. Để chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số, Trung Quốc cần làm rõ thực tế về quy mô dân số già khổng lồ, tốc độ già hóa dân số tăng nhanh và tính chất khác biệt của vấn đề này; cần nhất quán quan điểm lấy con người làm trung tâm, không ngừng cải thiện hệ thống an sinh xã hội và dịch vụ chăm sóc người cao tuổi; cần tiếp tục thực hiện và làm sâu sắc khái niệm già hóa tích cực trong toàn

xã hội, đồng thời đưa vấn đề người cao tuổi vào quá trình phát triển tổng thể của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, công tác khắc phục tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc vẫn còn tồn tại nhiều thách thức, khó khăn:

Thứ nhất, thực trạng dân số già có quy mô lớn, tăng nhanh và phân hóa mạnh làm tăng tính phức tạp và khó khăn trong việc chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số.

Trung Quốc là quốc gia duy nhất trên thế giới có hơn 200 triệu người cao tuổi, làn sóng già hóa dân số thứ hai và thứ ba sẽ xảy ra trong nửa đầu thế kỷ XXI, dân số già tăng nhanh và ước tính đến năm 2050, số người trên 60 tuổi sẽ đạt 520 triệu người, chiếm 1/4 dân số già toàn cầu, khi đó mức độ già hóa dân số sẽ đạt khoảng 39% và Trung Quốc sẽ đứng vào hàng ngũ những quốc gia có mức độ già hóa dân số cao nhất trên thế giới. Ngoài ra, Trung Quốc còn có sự khác biệt đáng kể giữa già hóa dân số ở thành thị và nông thôn. Theo số liệu điều tra dân số quốc gia lần thứ 7, số lượng người cao tuổi ở thành thị đã vượt nông thôn nhưng số lượng người cao tuổi ở nông thôn vẫn đang tăng lên, mức độ già hóa dân số ở nông thôn cao hơn ở thành thị 7,99%. Sự khác biệt lớn về tình trạng già hóa dân số giữa các khu vực đặt ra các yêu cầu cao hơn đối với việc tập hợp các quỹ bảo hiểm xã hội quốc gia, phân phối các nguồn dịch vụ hưu trí và phát triển cân bằng lâu dài của dân số.

Thứ hai, thúc đẩy việc thực hiện các dịch vụ hưu trí cơ bản cho tất cả người cao tuổi, không ngừng nâng cao ý thức hưởng thụ, niềm hạnh phúc và cảm

giác an toàn cho người cao tuổi và gia đình họ, đặt ra những yêu cầu mới về phát triển chất lượng cao.

Hiện nay, hệ thống bảo hiểm hưu trí ba trụ cột còn kém phát triển. Hệ thống bảo hiểm hưu trí cơ bản trả theo mức sử dụng đang đối mặt với những thách thức lớn; tính bền vững của quỹ bảo hiểm y tế đang chịu áp lực lớn, cơ chế cấp vốn và điều chỉnh quyền lợi bảo hiểm y tế cơ bản cần được kiện toàn; số lượng cơ sở lồng ghép chăm sóc y tế và điều dưỡng không đủ, thiếu động lực phát triển; thiếu sự hỗ trợ về thể chế và sự bảo vệ của pháp luật trong việc kết hợp giữa chăm sóc y tế tại nhà và chăm sóc người cao tuổi; người cao tuổi chưa có ý thức về việc tiếp cận các dịch vụ công ích; bảo hiểm chăm sóc dài hạn chưa thiết lập được một hệ thống thống nhất, thiếu các quy phạm pháp luật, tồn tại những vấn đề gặp phải trong quá trình thí điểm như: Kênh tài chính đơn lẻ, phạm vi bảo hiểm nhỏ, thiếu nhân sự phục vụ cần được tổng kết, rút bài học kinh nghiệm; mức độ bình đẳng hóa các dịch vụ công dành cho người cao tuổi cần được nâng cao; cần thu hẹp khoảng cách giữa hạ tầng cơ sở ở thành thị và nông thôn, thay đổi cục diện/tình trạng các nguồn lực dịch vụ công chất lượng cao chủ yếu tập trung ở các thành phố lớn và vừa, các cơ sở chăm sóc người cao tuổi cơ bản và dịch vụ chăm sóc người cao tuổi ở nông thôn tương đối lạc hậu.

Thứ ba, khái niệm già hóa tích cực, già hóa khỏe mạnh cần được quán triệt sâu rộng hơn trong toàn xã hội.

Toàn xã hội chưa hiểu đúng về thực trạng già hóa dân số của quốc gia, về xã hội già hóa, về người cao tuổi và cuộc sống của người cao

tuổi; mức độ và chiều sâu của việc lồng ghép khái niệm già hóa tích cực và già hóa khỏe mạnh vào toàn bộ quá trình phát triển kinh tế - xã hội còn hạn chế; vẫn còn e ngại, lo lắng về tình trạng già hóa dân số và xã hội già hóa, chưa nhận thức được đầy đủ rằng, già hóa dân số là một thành tựu của phát triển kinh tế - xã hội chứ không phải là kết quả tiêu cực. Nguyên nhân đáng lo ngại là hệ thống điều hành kinh tế - xã hội do giới trẻ và trung niên chi phối không thích ứng với cơ cấu tuổi của dân số già. Toàn xã hội cần nhận thức đầy đủ rằng, người cao tuổi không phải là gánh nặng mà là lực lượng quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội; người cao tuổi không chỉ là “người về hưu”, “người được chăm sóc” mà còn có nguyện vọng và khả năng tiếp tục đóng góp giá trị của họ. Nhu cầu của người cao tuổi đã mở rộng từ “người già được chăm sóc” và “người già có nơi nương tựa” thành “người già được trọng dụng” và “người già được cống hiến”. Già hóa khỏe mạnh là nâng cao sức khỏe trong suốt vòng đời của mỗi người chứ không chỉ chú trọng đến sức khỏe khi về già. Giá trị tri thức, kinh nghiệm và nguồn nhân lực phong phú chứa đựng trong lực lượng đồng đảo người cao tuổi còn trẻ, khỏe chưa được quan tâm đúng mức và tận dụng hiệu quả; cần gỡ bỏ hoặc điều chỉnh những quy định bất hợp lý về việc người cao tuổi tham gia lao động, tham gia thiện nguyện và giáo dục cho người cao tuổi.

Thứ tư, việc thực hiện chiến lược quốc gia tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số phải được lồng ghép đầy đủ và sâu sắc hơn vào quá trình phát triển hiện đại hóa kiểu Trung Quốc.

Mục đích vạch ra con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số là để thúc đẩy tốt hơn quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Trung Quốc có số lượng dân số già lớn và đang tăng nhanh, vì vậy, trong quá trình hiện đại hóa cần hoạch định trước và điều chỉnh kế hoạch, chính sách kịp thời. Nhiều tác động sâu rộng của già hóa dân số có liên quan đến các vấn đề kinh tế - xã hội và các vấn đề sinh kế lớn, đồng thời sẽ tác động toàn diện đến bố cục tổng thể “năm trong một”, sự phát triển bền vững và khả năng cạnh tranh quốc tế của Trung Quốc. Các biện pháp ứng phó sẽ liên quan đến việc điều chỉnh tổng thể hệ thống quản trị quốc gia, do đó cần được xem xét và đặt trong khuôn khổ tổng thể phát triển quốc gia và làm rõ mối quan hệ giữa chiến lược quốc gia chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số với các chiến lược khác.

3. Sứ mệnh mới trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc

Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã giải thích sâu sắc nội hàm khoa học và các yêu cầu thiết yếu của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, đồng thời đề xuất sứ mệnh thúc đẩy toàn diện công cuộc phục hưng vĩ đại dân tộc Trung Hoa thông qua hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Vững bước trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số là một yêu cầu tất yếu để thúc đẩy hiện đại hóa kiểu Trung Quốc và cũng là sứ mệnh mới được đặt ra trong hành trình mới. Theo bố trí chiến lược hai bước được đưa ra trong Báo cáo Đại hội XX của

Đảng Cộng sản Trung Quốc về xây dựng một nước xã hội chủ nghĩa hiện đại, hùng mạnh toàn diện, những mục tiêu và nhiệm vụ chủ yếu của sự phát triển đất nước trong 5 năm tới và mục tiêu tổng thể đến năm 2035 sẽ được thực hiện để tích cực ứng phó với vấn đề dân số, trong đó tập trung vào năm khía cạnh sau:

Thứ nhất, kiên trì đặc sắc Trung Quốc trong việc tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số, nâng cao niềm tin vào con đường ứng phó với tình trạng già hóa dân số.

Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã chỉ ra rằng, “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa với quy mô dân số khổng lồ” và một trong những đặc điểm nổi bật trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc là quy mô dân số già khổng lồ. Kể từ sau khi ban hành “Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm lần thứ 14 (2021-2025) và tầm nhìn đến năm 2035”, dân số già của Trung Quốc đã bước vào thời kỳ tăng nhanh và dự kiến sẽ lần lượt đạt khoảng 430 triệu người và 520 triệu người vào năm 2035 và năm 2050. Quy mô dân số già chưa từng có và mục tiêu hiện đại hóa kiểu Trung Quốc có nghĩa là con đường Trung Quốc tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số không thể sao chép mô hình của phương Tây mà phải tuân thủ và phát huy các đặc điểm của riêng Trung Quốc.

Sự lãnh đạo của Đảng là lợi thế lớn nhất trên con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc. Trên hành trình mới, kiên trì sự lãnh đạo của Đảng, kiên trì việc cán bộ lãnh đạo phải nắm bắt và chịu trách nhiệm chung, tuân

thủ “bốn nội dung” của công tác người cao tuổi, tích hợp hiệu quả khái niệm già hóa tích cực và già hóa khỏe mạnh vào toàn bộ quá trình phát triển kinh tế - xã hội, đồng thời làm sâu sắc thêm bản chất của từ “tích cực” thì con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc mới có thể đóng vai trò tốt hơn trong việc thúc đẩy hiện đại hóa kiểu Trung Quốc. Đồng thời, cần thực hiện yêu cầu “kiên định tự tin lịch sử, tự tin văn hóa, kiên trì chất lượng và phát huy tinh hoa của tiền nhân” mà Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã đưa ra. Chính phủ cần tận dụng các cơ hội như: Điều kiện quốc gia, giáo dục về già hóa dân số... để tuyên truyền rộng rãi những quan điểm tích cực về già hóa để toàn xã hội nhận thức đúng về hiện tượng già hóa dân số, hiểu một cách khoa học về tuổi già, xã hội già hóa, thời đại trường thọ, hình thành văn hóa dưỡng lão, kính lão và ái lão trong toàn xã hội.

Thứ hai, tuân thủ triết lý phát triển lấy người dân làm trung tâm để đảm bảo tất cả người cao tuổi đều được hưởng thành quả của sự thịnh vượng chung.

Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã chỉ ra rằng, “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa sự thịnh vượng chung cho tất cả mọi người” và lần đầu tiên đề xuất “thúc đẩy việc thực hiện các dịch vụ hưu trí cơ bản cho tất cả người cao tuổi”, đồng thời nhấn mạnh cần “nỗ lực giải quyết các vấn đề cấp bách của người dân và cải thiện hệ thống dịch vụ công cơ bản, nâng cao trình độ dịch vụ công, tăng cường sự cân

bằng và khả năng tiếp cận, đồng thời thúc đẩy thịnh vượng chung”. Về lâu dài, Báo cáo đề xuất, đến năm 2035, “cuộc sống của người dân sẽ hạnh phúc và tốt đẹp hơn”, “các dịch vụ công cơ bản sẽ được bình đẳng hóa”, “nâng cao sinh kế, phúc lợi và chất lượng cuộc sống của người dân” sẽ được đặt ra như một nhiệm vụ quan trọng.

Hiện nay, việc cung ứng dịch vụ công ở Trung Quốc còn chưa tương xứng với nhu cầu của nhóm người cao tuổi. Trong tương lai, với sự thay thế giữa các thế hệ người cao tuổi và sự gia tăng mức thu nhập, nhu cầu của họ về định hướng phát triển, hưởng thụ các dịch vụ công, văn hóa tinh thần ngày càng cao, do đó, phải tiếp tục cải thiện mức độ của các dịch vụ hưu trí cơ bản. Nâng cao độ chính xác của các dịch vụ bằng cách thiết lập hệ thống đánh giá toàn diện về khả năng của người cao tuổi và hệ thống danh sách các dịch vụ chăm sóc người cao tuổi cơ bản. Tiếp tục đẩy mạnh chuyển đổi trọng tâm hệ thống dịch vụ chăm sóc người cao tuổi sang nâng cao chất lượng và tối ưu hóa cơ cấu, nâng cao mức độ cung ứng các dịch vụ công về văn hóa, giáo dục, thể thao... cho người cao tuổi, từng bước nâng cao mức độ bình đẳng hóa dịch vụ công ở thành thị, nông thôn và các vùng, thúc đẩy dịch vụ công phát triển chính xác, chất lượng cao.

Thứ ba, tuân thủ sự phát triển đồng bộ giữa văn minh vật chất và văn minh tinh thần, tạo điều kiện xã hội để người cao tuổi phát triển toàn diện.

Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã chỉ ra rằng, “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa trong đó

văn minh vật chất hài hòa với văn minh tinh thần”; đồng thời, trong các mục tiêu và nhiệm vụ chính trong 5 năm tới cũng nhấn mạnh “hệ thống an sinh xã hội đa tầng sẽ hoàn thiện hơn” và đề xuất đến năm 2035, “sự phát triển toàn diện của mỗi người và sự thịnh vượng chung của tất cả mọi người sẽ có những tiến bộ rõ ràng và thực chất hơn”. Trên hành trình mới, tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số, cùng với việc từng bước hoàn thiện hệ thống an sinh xã hội đa tầng, đảm bảo văn minh vật chất cho người cao tuổi, Trung Quốc còn cần chú trọng đến nhu cầu văn hóa tinh thần của người cao tuổi, tạo điều kiện xã hội vì sự phát triển toàn diện của người cao tuổi, hình thành một xu hướng văn minh tinh thần mới trong xã hội già hóa.

Trung Quốc cần tập trung vào các mục tiêu, nhiệm vụ ngắn hạn, trung hạn và dài hạn. *Trước hết*, cần tiếp tục cải cách hệ thống bảo hiểm hưu trí theo hướng công bằng, bền vững, tập trung giải quyết các vấn đề phân mảnh hệ thống hiện nay và khoảng cách đãi ngộ quá lớn, khuyến khích phát triển quỹ hưu trí doanh nghiệp hằng năm, áp dụng chế độ hưu trí cá nhân, phương thức thực hiện là thiết lập hệ thống an sinh tuổi già đa trụ cột; *thứ hai*, xác định mức an sinh phù hợp, thiết lập cơ chế điều chỉnh lương hưu cơ bản khoa học và hợp lý; *thứ ba*, cải thiện hệ thống hỗ trợ người cao tuổi, tích cực thúc đẩy cải thiện công bằng hệ thống an sinh mức sống tối thiểu ở thành thị và nông thôn, cải thiện hệ thống hỗ trợ xã hội đa tích hợp, bao gồm hỗ trợ y tế và hỗ trợ nhà ở; *thứ tư*, thúc đẩy liên

tục hệ thống bảo hiểm chăm sóc dài hạn từ thí điểm đến triển khai, sắp xếp thể chế để kết nối các hệ thống có liên quan, lập kế hoạch tổng thể và sử dụng các nguồn lực ở cấp quốc gia, đồng thời nâng cao hiệu quả sử dụng của các quỹ tài chính và nguồn lực hành chính. Về lâu dài, cần loại bỏ các trở ngại cản trở sự tham gia xã hội của người cao tuổi, đưa ra các biện pháp bảo vệ phù hợp để người cao tuổi có việc làm trở lại, thúc đẩy phát triển và sử dụng nguồn nhân lực người cao tuổi, giúp người cao tuổi tiếp tục tham gia vào quá trình phát triển xã hội, nhận thức giá trị bản thân của người cao tuổi.

Thứ tư, tuân thủ việc thực hiện khái niệm phát triển mới và thúc đẩy sự phát triển chất lượng cao của ngành chăm sóc người cao tuổi.

Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã chỉ ra rằng, “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa sự chung sống hài hòa giữa con người và thiên nhiên” và việc không ngừng nâng cao tuổi thọ trung bình của người dân Trung Quốc là một trong những biểu hiện trực tiếp nhất về sự chung sống hài hòa giữa con người và thiên nhiên. Trung Quốc đã vượt qua Mỹ và Nhật Bản để trở thành quốc gia có số lượng người sống trên 100 tuổi lớn nhất thế giới. Đây là kết quả của quá trình phát triển kinh tế - xã hội bền vững và ổn định trong thời gian dài, đồng thời cũng là kết quả của quá trình phát triển xanh thúc đẩy sự chung sống hài hòa giữa con người và thiên nhiên. Trên hành trình mới, tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số, Trung Quốc phải tiếp tục tuân thủ khái niệm phát triển bền vững và chất lượng cao, đồng thời

phải thúc đẩy mạnh mẽ sự phát triển chất lượng cao của ngành chăm sóc người cao tuổi để tạo động lực mới cho sự phát triển kinh tế - xã hội bền vững của đất nước.

Để thúc đẩy sự phát triển xanh của ngành chăm sóc người cao tuổi trong tương lai, *trước tiên*, cần tuân thủ khái niệm phát triển mới, định hướng ngành chuyển đổi ý tưởng phát triển, nắm bắt được nhu cầu dịch vụ đa dạng của người cao tuổi trong xã hội già hóa và trong thời đại mới, chuyển đổi từ “dịch vụ dưỡng lão” thành “phục vụ người cao tuổi”, thúc đẩy phát triển các ngành sản xuất và cung cấp các sản phẩm dành cho người cao tuổi; *thứ hai*, phát huy toàn diện vai trò của đổi mới khoa học và công nghệ, định hướng mạnh mẽ 5G, trí tuệ nhân tạo, internet vạn vật, dữ liệu lớn và công nghệ cao khác sẽ giúp hoàn thành tốt công việc đào tạo và phát triển nguồn nhân lực trong các ngành công nghiệp liên quan.

Thứ năm, tuân thủ hợp tác và chia sẻ, đóng góp trí tuệ của Trung Quốc vào ứng phó tích cực với tình trạng già hóa dân số của thế giới.

Báo cáo Đại hội XX của Đảng Cộng sản Trung Quốc đã chỉ ra rằng, “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc là hiện đại hóa đi theo con đường phát triển hòa bình”, đồng thời nhấn mạnh lợi ích chung và hợp tác cùng có lợi với tất cả các nước trong khu vực và thế giới. Già hóa dân số không chỉ là thách thức của các nước hiện đại hay các nước phát triển mà còn là vấn đề toàn cầu, trong đó, tất cả các nước, kể cả các nước đang phát triển, sẽ phải cùng nhau đối mặt. Trong thời gian qua, Trung Quốc luôn thể hiện trách nhiệm của một

nước lớn trong quá trình tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số, đất nước với số người cao tuổi chiếm 1/4 dân số già thế giới đã bước vào xã hội khá giả và đạt được sự thịnh vượng chung, thu được kết quả ban đầu, đưa ra những gợi mở cho việc tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số trên thế giới.

Trong thời gian tới, Trung Quốc cần bám sát yêu cầu cơ bản là xây dựng cộng đồng nhân loại chung vận mệnh, tiếp tục tăng cường hợp tác quốc tế nhằm ứng phó với tình trạng già hóa dân số. *Một mặt*, Trung Quốc cần tích cực tham gia quản trị toàn cầu và khu vực về vấn đề già hóa dân số, tiếp tục phát huy hiệu quả sự gắn kết giữa thực hiện chiến lược quốc gia chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số và các mục tiêu liên quan của Chương trình nghị sự 2030 của Liên hợp quốc về phát triển bền vững. *Mặt khác*, xuất phát từ các triết lý quản trị, chính sách và thực tiễn tình trạng già hóa dân số, Trung Quốc cần chất lọc những đặc điểm, kế hoạch ngắn hạn và kinh nghiệm thực tế về chủ động ứng phó với tình trạng già hóa dân số, nghiên cứu các trường hợp điển hình và phương pháp triển khai công tác này ở cơ sở, đồng thời không ngừng làm sâu sắc và phong phú thêm nội hàm con đường tích cực ứng phó với tình trạng già hóa dân số của Trung Quốc, rút ra bài học từ “con đường Trung Quốc” và lý luận Trung Quốc, từ đó góp phần xây dựng một hệ thống quản trị già hóa dân số toàn cầu thống nhất, cởi mở, bao trùm và hợp tác với tất cả các quốc gia trên thế giới ■

NGUYỄN TRÍ CÔNG dịch
MẠNH LINH hiệu đính